

تاریخچه شکلگیری اسرائیل

سید رضا میر طاهر

سازمان عقیدتی سیاسی ناجا - دفتر سیاسی

و به فرانسه یا دولت دیگری اجازه نخواهد داد تا فلسطین را تحت الحمایة خود سازد. از سوی دیگر به «سایکس» قول اعطای هرگونه و هراندازه وام را دادند و نیز متعهد شدند که دولت ایالات متحده آمریکا را برای دخالت در جنگ به سود متفقین و علیه آلمان تحت فشار بگذارند. این اقدامات در واقع زمینه را برای انتشار «اعلامیه بالفور» در تاریخ ۲ نوامبر ۱۹۱۷ آماده کرد.^۱ «بالفور»، وزیر خارجه وقت انگلستان طی نامه‌ای خطاب به گُرد روچیلد^۲، مژده تشکیل وطن ملی یهود را می‌دهد، این نامه به «اعلامیه بالفور» شهرت یافت. در این اعلامیه آمده بود:

«نظر به علاقه خاصی که دولت انگلستان به تشکیل وطن ملی یهود در فلسطین دارد، برای نیل به این هدف و تسهیل وسایل آن کوشش خواهد کرد.^۳

پس از صدور «اعلامیه بالفور» نیروهای نظامی انگلیس در ۹ دسامبر ۱۹۱۷ بیت المقدس را اشغال کردند و تا پاییز ۱۹۱۸ توانستند همه نیروهای نظامی عثمانی در فلسطین را مجبور به تسليم کرده و سراسر سرزمین این کشور را به تصرف خویش درآورند. در سال ۱۹۱۹ میلادی کنفرانس «سان رمو» که از نمایندگان فرانسه، انگلیس و ایتالیا، تشکیل شده بود پس از بررسی اوضاع همه‌جانبه فلسطین موافقت خود را مبنی بر تحت الحمایگی فلسطین به‌وسیله بریتانیا اعلام داشت. در تاریخ ۲۴ ژوئن ۱۹۲۲ قیومت انگلستان بر

تاریخچه شکلگیری اسرائیل:
در سال ۱۸۹۸ میلادی «ثودر هرتصل» خبرنگار و نویسنده یهودی در اتریش کتابی تحت عنوان «دولت یهود» منتشر کرد. وی در این کتاب از تشکیل یک دولت یهودی دفاع کرده و به افکار عمومی غرب برای استقبال از جنبش صهیونیستی یک زمینه فکری داد. از آنجایی که یهودیان در آلمان بیش از سایر کشورها نفوذ سیاسی و آزادی عمل داشتند لذا هرتصل ابتدا سعی کرد از طریق دولت آلمان نظر سلطان عثمانی را برای اسکان یهودیان در فلسطین جلب نماید لکن مساعی اعلام جهاد مسلمین علیه مهاجمین خارجی با موفقیت مواجه نگردید. بهمین دلیل یهودیان خود را به دامن انگلستان انداختند.

در مذکراتی که سران یهود با «سایکس» نماینده انگلستان داشتند به او اطمینان دادند که در «جامعه ملل» از تحت الحمایگی فلسطین از طرف انگلستان دفاع خواهند کرد

ارتش ترور مخالفان و مبارزه با توده های عرب بود.

انگلستان برای ساکت کردن توده های عرب و جلوگیری از طغیان آنان در سال ۱۹۳۹ «کتاب سفید» را منتشر کرد و اعلام داشت یهودیان می توانند در فلسطین یک کانون ملی داشته باشند اما حق تأسیس دولت مستقل را ندارند. این اعلامیه خشم صهیونیستها را برانگیخت و تصمیم گرفتند برخلاف نظر انگلیسیها نیات خود را عملی سازند. اما در این زمان جنگ جهانی دوم آغاز شد و مسئله فلسطین تحت الشعاع اخبار مربوط به جنگ قرار گرفت.^۷

بعد از پایان جنگ جهانی دوم در سال ۱۹۴۷ انگلستان اعلام کرد سال بعد، از فلسطین بیرون خواهد رفت و اداره آن را به سازمان ملل خواهد سپرد. در تاریخ ۲۹ نوامبر ۱۹۴۷ مجمع عمومی سازمان ملل متحد با صدور قطعنامه ای فلسطین را به سه قسمت کرد. ۴۳ درصد آن را در اختیار عربها و ۵۶ درصد آن را در اختیار یهودیان قرارداد. بیت المقدس نیز بین المللی اعلام گردید.^۸

زمانی که قیمومت بریتانیا بر فلسطین در ۱۵ مه ۱۹۴۸ بپایان رسید در واقع تمامی نهادهای سیاسی فلسطینی از بین رفته بود و هیچ سازمانی برای پر کردن خلاه موجود، وجود نداشت. صهیونیستها که بر نواحی کشور یهود در قطعنامه تقسیم مسلط بودند یک شورای موقت حکومتی مرکب از ۳۸

□ انگلستان برای ساکت کردن

توده های عرب، اعلام داشت یهودیان می توانند در فلسطین یک کانون ملی داشته باشند اما حق تأسیس دولت مستقل را ندارند.

فلسطین رسمآ توسط شورای «جامعه ملل» به تصویب رسید^۹. در پرتو حمایت انگلستان و علیرغم مخالفت اعراب، مهاجرت یهودیان به فلسطین که از چند سال پیش آغاز شده بود سرعت بیشتری پیدا کرد. از سوی دیگر سیاست ضد یهود «هیتلر» باعث شد تعداد مهاجران اروپایی باز هم بیشتر شود. بهطوری که در سال ۱۹۴۶ میلادی از ۱/۹۷۲/۵۶۰ نفر جمعیت فلسطین، بیش از ۶۰۸ هزار نفر آنها را یهودیان تشکیل می دادند. در حالیکه تعداد یهودیان در سال ۱۹۱۸، حدود ۵۶۰۰۰ نفر بود. بیشتر این مهاجرین از اروپایی شرقی بودند.^{۱۰} به موازات از دیاد جمعیت یهودیان در فلسطین و بالاگرفتن قدرت سیاسی آنها در منطقه، توده های عرب که از نفوذ یهودیان حشمگین و در عین حال نگران شده بودند انگلستان را تحت فشار گذاشتند تا از صهیونیستها جانبداری نکند. در این هنگام صهیونیستها در فلسطین عملآ یک نیروی خود مختار بوجود آورده و یک ارتش سری به نام «هاگانا» درست کرده بودند. وظیفه این

عضو تأسیس کردند که بهنوبه خود یک کابینه ۱۳ نفره را انتخاب کرد. همان روز «دیروید بن گوریون» که بعداً مقام نخست وزیری و وزارت دفاع را به عهده گرفت، تشکیل دولت یهود را اعلام کرد^۹

برانگیخت و «اسحاق راین» وزیر جنگ وقت اسرائیل را برآن داشت که علناً سوگند یاد کند که انتقام خواهد گرفت.^{۱۰}

□ انتفاضه مردم فلسطین از سال ۱۹۸۷ به بعد هر از چند گاهی وارد مرحله تازه‌ای از خود شده است.

در عرض کمتر از ۳ هفته بعد، یعنی در روز ۲۵ اوت ۱۹۸۷ مقامهای نظامی اسرائیل اعلام کردند که یک هسته مقاومت اسلامی دیگر را که افراد آن در تعدادی از شهرهای کرانه باخته اند. این هسته می‌گردد و قصد داشتند در عملیات انتحاری، اتومبیل را روی یک هدف اسرائیلی منفجر کنند، متلاشی ساخته‌اند. اسرائیلی‌ها سپس اعلام کردند که این گروه را شخصی بنام «مهندسان سلیمان زهیری» رهبری می‌کرد که در پایگاه‌های نظامی مجاهدین افغانی در پیشاور آموزش ساختن بمب و انفجار از راه دور دیده است. قرار بود عملیات انتحاری را دوشیزه «عطاف دارود علیان» با راندن اتومبیل و بعد منفجر کردن آن انجام دهد. فاش شدن راز عملیات برای مقامهای اسرائیلی و رسانه‌های فراگیر آن و نیز شهر و ندان سرزمینهای اشغالی هیامو برانگیخت. از ماه مه ۱۹۸۷ نیز گشته‌های اسرائیلی در خیابان‌های شهرهای کرانه

رساندند. این حادثه دولت اسرائیل را کابینه ۱۳ نفره را انتخاب کرد. همان روز «دیروید بن گوریون» که بعداً مقام نخست وزیری و وزارت دفاع را به عهده گرفت، تشکیل دولت یهود را اعلام کرد^۹ بلا فاصله بعد از این اعلام، دولتهای ایالات متحده آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی، اسرائیل را به رسمیت شناختند.

- چگونگی شروع انتفاضه

ناآرامی در سرزمینهای اشغالی از ماه مه ۱۹۸۷ شدت یافت. ناآرامی‌ها از آنجا آغاز شد که شش مجاهد فلسطینی توانستند در روز ۱۷ ماه مه ۱۹۸۷ از زندان مرکزی «غزة» فرار کنند. این شش نفر همگی از اعضای «جهاد اسلامی فلسطین» بودند و ارتش اسرائیل برای دستگیری آنان تمام راههای ممتنعی به «نوار غزا» را به مدت چند روز بست، اما فایده‌ای نکرد. بعدها معلوم شد که دو نفر از آنها از مرز گذشته و به یک کشور عربی مجاور پناه بردند. سه نفر هم در داخل سرزمینهای اشغالی هستند و آخرین نفر که «علی صالح شیتوی» می‌باشد، چندی بعد دستگیر شد.

در دوم اوت از چریک‌ها که بعداً معلوم شد وابسته به هسته‌های «جهاد اسلامی» فلسطین هستند، به یک گروه گشته اسرائیلی در وسط شهر اشغالی غزا حمله کردند و فرمانده پلیس نظامی اسرائیل در این شهر را به قتل

نقطه درگیری سرازیر شدند و حتی ده ساعت پس از پایان درگیری، این منطقه همچنان بسته بود. وقتی صبح روز بعد به خبرنگاران اجازه ورود به منطقه داده شد، هیچگونه آثاری از درگیری بر جای نمانده بود. با فاش شدن جزئیات حادثه معلوم شده که چهار مجاهد در این درگیری به شهادت رسیده‌اند که دو تن آنها "سامی محمد خلیل" و "محمد الجمل" از شش نفر فراری از زندان غزه بوده‌اند. مقام‌های اسرائیلی با اینکه کوشش می‌کردند حجم تلفات خود را برملا نکنند، اما نتوانستند انکار کنند که در آغاز این درگیری‌ها یکی از افسران "شین بث" (پلیس امنیت داخلی اسرائیل) را از دست داده‌اند.

□ تظاهرات اعتراض آمیز فلسطینی‌ها، تاثیر بزرگی بر جریان‌های اسلامی گذاشت.

صبح روز هشتم اکتبر، تمام شهرهای نوار غزه شاهد راهپیمایی مردم خشمگین بود. در این تظاهرات سربازان اسرائیلی برای مقابله با مردم از گازهای اشکآور و گلوله واقعی استفاده کردند، و تا غروب این روز بیش از ۳۰۰ مجروح به بیمارستان‌ها و دهها نفر نیز به بازداشتگاه‌ها منتقل شدند.^{۱۲}

در همان زمان که رادیو اسرائیل خبر درگیری‌ها و نیز زخمی شدن پنج اسرائیلی به

باخته و نوار غزه با حالت هراس و احتیاط شدید به گشتزنی می‌پرداختند با این حال درگیری شهر وندان عرب و ساکنین شهرک‌های اسرائیلی که خواستار اخراج فلسطینی‌ها از سرزمین‌هایشان بودند ادامه داشت.

در اولین روز ماه اکتبر ۱۹۸۷، یک گشتنی اسرائیلی در مدخل اردوگاه "البریج" در نوار غزه، جلوی یک اتومبیل را گرفت، اما راننده به ایست آنان توجهی نکرد و افراد مسلح گشتنی، روی اتومبیل آتش گشودند و سه سرنشین آن را کشتن. بعد معلوم شد که هر سه نفر مقتول از هسته‌های مقاومت اسلامی بوده و یکی از آنها "مصطفی حسن الصوری" (یکی از شش نفر گریخته از زندان در ماه مه ۱۹۸۷) بوده است. اما چندی نگذشت که خبری به این معنا که "الصوری" به هنگام حادثه اتومبیل کشته نشده بلکه پس از دستگیری با گلوله مأمورین اسرائیلی از پا درآمده است پخش گردید. این خبر احساسات خشمگینانه مردم را برانگیخت و تمام نشانه‌ها بر این بود که حوادثی در کمین است.^{۱۳}

در شب ششم اکتبر، و در عوض کمتر از یک هفته از حادثه اردوگاه "البریج"، بین نیروهای اسرائیلی و گروهی از مجاهدین فلسطینی در کوی "الشجعیه" در جنوب شهر غزه درگیری پیش آمد که حدود یک ساعت به طول انجامید. طی این مدت نیروهای اسرائیلی به

□ خبر شهادت "مصباح حسن

الصوری" احساسات

**خشمگینانه مردم را برانگیخت
و تمام نشانه‌ها بر این بود که
حوادثی در کمین است.**

با این حال، اوضاع قدس آرام نشده و تمام مغازه‌ها به حال تعطیل درآمده بود. ساکنان کرانه باختری رود اردن در همبستگی با قدس و نوار غزه که از صبح جمعه در پاسخ به درخواست هسته‌های جهاد اسلامی برای تشییع اجساد شهدای "الشجعیه" به حال تعطیل درآمده بود، به اعتصاب عمومی دست زدند. در روزهای دهم و یازدهم اکتبر، قیام مردمی به تمام شهرها و روستاهای مناطق اشغالی سرایت کرد. در نوار غزه مردم به خیابان‌ها ریخته و لاستیک اتومبیل‌ها را آتش زدند و به خودروهای نظامی با سنگ و کوکتل مولوتوف حمله کردند. نیروهای اسرائیلی به دانشگاه اسلامی یورش برده و گاز اشک‌آور و گلوله به آنجا شلیک کردند که به زخمی شدن ۲۵ نفر انجامید. این حوادث در شهرهای نابلس، رام... و الخلیل نیز تکرار شد. از طرف دیگر مسلمانان فلسطینی برای جلوگیری از هر گونه تلاش یهودیان برای ورود به قدس در این نقطه تحصن کردند.

بوسیله تظاهرکنندگان را پخش می‌کرد، یکی از مقام‌های پلیس بیت المقدس اعلام داشت پلیس اسرائیل به گروههایی از یکی از طوایف یهود موسوم به "پاسداران جبل هیکل" اجازه داده در حرم شریف قدس مراسم دینی خود را برگزار کنند. این خبر، صبح جمعه نهم اکتبر ۱۹۸۷، تمام مردم شهر قدس را برانگیخت تا برای دفاع از حریم بیت المقدس و جلوگیری از آلوده شدن آن بوسیله دشمنان، پیاختیزند.

□ در خارج از فلسطین، ارگان‌های اسلامی و عرب برای همبستگی با قیام مردم

سرزمین‌های اشغالی بیانیه‌هایی منتشر کردند.

فلسطینی‌های بی‌دفاع، در روز موعود، با بدن‌های خود سدی ساختند که از ورود یهودیان (با کمک صدها سرباز و پلیس مسلح) به حریم قدس جلوگیری کنند. در عرض چند دقیقه، تمام فضای شهر را دودگازهای اشک‌آور دربرگرفت و هزاران توریست خود را با ترس از صحنه دور کردند. در همین حال دهها مسلمان زخمی به بیمارستان‌ها منتقل شدند و از طرف دیگر گروههای "پاسدار هیکل" به کمک سربازان از محل درگیری گریختند.

در خارج از فلسطین، ارگان‌های اسلامی و عرب برای همبستگی با قیام مردم سرزمین‌های اشغالی بیانیه‌هایی منتشر کرده و خبر قیام، صفحات نخست روزنامه‌های غربی را به خود اختصاص داد. با گذشت روزها نیروهای اسرائیلی تصور کردند قیام مردمی از اوج خود افتاده و به خاموشی گراید. اما در همین زمان مرحله دیگری از قیام آغاز شد. بدین صورت که سربازان اسرائیلی خانمی بهنام "عنایات سمیر هندی" ۳۵ ساله و مادر پنج فرزند را که دبیر یکی از مدارس رام... بود در روز ۱۲ اکتبر با شلیک گلوله به شهادت رساندند و دهها نفر دیگر را زخمی منفجر شد.^{۱۲}

تأثیر بزرگی که جریان‌های اسلامی در جهت‌دادن به حرکت مردم مناطق اشغالی داشت "اسحاق مرد خای" فرمانده نیروی نظامی منطقه جنوب ارتشد اسرائیل را وادار کرد تا در ۱۶ نوامبر حکم اخراج "شیخ عبدالعزیز عوده"^{۱۳} را صادر کند. یک روز پس از صدور حکم اخراج، تظاهرات اعتراض‌آمیز، سراسر مناطق جبالی، غزه، خان یونس، بلاطه، دهیشه و جنین را فراگرفت. بهویژه در منطقه جبالی، تظاهرات شکل شهادت طلبانه‌ای داشت. روز جمعه، ۲۰ نوامبر ۱۹۸۷، اولین جمعه‌ای بود که "شیخ عبدالعزیز عوده" در جلوی صف نمازگزاران مسجد "عز الدین قسام" حضور نداشت. هزاران تن از نمازگزاران در جلوی مسجد اشغالی، به مدت ۲ ساعت دست از کار تجمع کرده و پس از شنیدن سخنان یک

□ در صبح جمعه نهم اکتبر ۱۹۸۷، فلسطینی‌های بی دفاع در روز موعود، با بدن‌های خود سدی ساختند که از ورود يهودیان به حریم قدرس جلوگیری کنند.

جنیش فلسطینی که از "غزه" شروع شده بود سریعاً به بیت المقدس و بقیه سرزمین‌های اشغالی کرانه باختり کشیده شد. شهر وندان عرب فلسطینی در سرزمین‌های اشغالی و عربهای داخل خاک اسرائیل به وحدت و تواافقی دست یافتند که قبل از هرگز نظری آن را مشاهده نکرده بودند. همه اقسام مردم از پیر و جوان، زن و مرد، مسلمان و مسیحی، شهر وند و پناهندگان اردوگاهها بخوبی این هشتم دسامبر ۱۹۸۷، که شعله قیام با کشته شدن ۴ تن از کارگران فلسطینی افروخته شد، بزرگترین و گسترده‌ترین قیام فلسطینیان در سرزمین‌های اشغالی پس از سال ۱۹۷۶ آغاز شد.^{۱۷} که این قیام به "انتفاضه" - یعنی جنیش و لرزش و حرکتی که همراه با نیرو و سرعت باشد - موسوم شد و هر روز بر وسعت آن افزوده گردید. وزیر جنگ اسرائیل در اظهاراتی همراه با تهدید آشکار ساکنین کرانه باختり و نوار

جوان مسلمان به سوی مقر فرماندار نظامی در شهر غزه به راه افتادند. در طول مسیر هزاران تن دیگر به تظاهرکنندگان پیوستند و در نزدیکی مقر فرماندار نظامی، برای چندین ساعت با سربازان ارتش اسرائیل به زد و خورد برداشتند.

در شب ۲۲ نوامبر چریک‌های فلسطینی جبهه خلق (فرماندهی کل) عملیات حمله با هوایپمای بادبانی (کایت را علیه سربازان اسرائیلی در شهرک یهودی‌نشین "الخاصه" انجام دادند که به کشته شدن ۶ تن از سربازان اسرائیلی انجامیده و موجی از شادی در میان مردم بر جای گذاشت.^{۱۸}

در میان موجی از ناتوانی و سرخوردگی که بر سربازان اسرائیلی حاکم شده بود یک کامیون متعلق به اسرائیلی‌های ساکن شهرهای یهودی‌نشین در منطقه جبالیه، با دو اتومبیل سواری حامل کارگران فلسطینی عمداً برخورد کرد که به کشته شدن ۴ نفر از آنها و مجروح شدن ۹ تن دیگر منجر شد. این اقدام زد و خود رها و نازارمی‌ها را وارد دور تازه‌ای کرد.^{۱۹} و اتهام تروریست که سربازان اسرائیلی به فلسطینیان اطلاق می‌کردند، در مورد خود آنها صدق پیدا کرد. زیرا حملات فلسطینیان به ویژه گروه‌های اسلامی تنها هدف‌های نظامی را شامل می‌شد، حال آنکه اسرائیلیان حملات وحشیانه خود را متوجه شهر وندان بی دفاع فلسطینی می‌کردند.

اشغالگر قدس تاکنون نتوانسته است این
انتفاضه را مهار کند.

پی‌نوشت :

۱- عبد‌الصاحب، یادگاری، "سیاست و استعمار در خاورمیانه" (قم: کانون نشر اندیشه‌های اسلامی ۱۳۶۶) ص ۱۲۰.

Arthur James Balfour ۲

Lord Rothschild ۳

Henrry, Cattan, The palestind Question , New, York, Croom Helm, p.10.1988

Henrry, Cattan, Op. cit, P.25. -۰

Henrry, cattan, OP. cit, P.28 -۶

Henrry, cattan, OP. cit, PP. 29-30 -۷

۸- محمد تقی سجادی، «بلای صهیونیسم»، (قم: انتشارات پیام اسلام)، ص ۱۰۹.

۹- حمید، احمدی، «ریشه‌های بحران در خاورمیانه»، (تهران: انتشارات کیهان)، ص ۲۴۳.

۱۰- «اراضی تحت‌الحمولة تواجه القمع الصهیونی»، (العالم، ۲۴ اکتبر ۱۹۸۷، شماره ۱۹۳)، ص ۱۲.

۱۱- همان

۱۲- «انتفاضه»، هفت‌نامه، بعثت، قم، سال یازدهم، شماره ۵۲، مسلسل ۵۶۹، یکشنبه ۱۴/۱۱/۱۳۶۹.

۱۳- همان منبع

۱۴- استاد دانشگاه اسلامی غزه و امام جماعت مسجد حمز الدین قسام.

۱۵- «ثوره کسرت العزله السیاسیه توحدت هلى الارض»، (العالم، ۲ فوریه ۱۹۸۸، شماره ۲۰۳)، ص ۱۵

Muhammad, Hallaj, Revolt in Arab -occupied Palestine, American Affairs, April 1988, P.44 ۱۶

Muhammad, Hallaj, OP.cit, P.42. -۱۷

۱۸- «اراضی تحت‌الحمولة تواجه القمع الصهیونی»، همان مأخذ، ص ۱۴.

غزه، اعلام کرد این قیام از خارج هدایت می‌شود و طوری تنظیم شده است که پیش از دیدار شولتر از منطقه بریا شود و منظور از ایجاد این نازاره‌ها در این مقطع واداشتن آمریکا به اتخاذ مواضع مثبت‌تری در انتفاضه نتیجه تراکم اوضاع انفجارآمیز بخاطر نادیده‌گرفتن احساسات مسلمانان در قدس و مسجد‌الاقصی از سوی اشغالگران است، که تمام فلسطینیان در داخل و تمام نیروهای سیاسی در آن مشارکت دارند. «چارلز ردمن» سخنگوی رسمی وزارت خارجه آمریکا در ۱۴ اکتبر ۱۹۸۷ در نقط خود اشاره کرد آمریکا آگاه است که قیام اخیر ریشه داخلی داشته و دستاورده از شرایط اشغالگری است. علاوه بر آن نتیجه افزایش نفوذ گرایش‌های اسلامی است. و از طرف دیگر، قیام اخیر با شرایط پیش و بعد از آن، این نکته را ثابت کرد که مسلمانان و فعالیت‌های آنها رشد روزافزونی دارند و این امر آنها را در جایگاهی رفع قرار داده و به آنها اعتبار می‌بخشد.^(۱۸)

انتفاضه مردم فلسطین از سال ۱۹۸۷ به بعد هر از چندگاهی وارد مرحله تازه‌های از خود شده است که به انجام مختلف با عکس العمل شدید رژیم اشغالگر قدس مواجه شد.

اما اکنون بار دیگر ما شاهد شروع انتفاضه جدیدی در سرزمین‌های اشغالی هستیم که هر روز ابعاد تازه‌های به خود می‌گیرد و رژیم